

ÿa prop que l'avien tot *rós*», f° 259v2, n. 14: participi fort provinent del ll. *rōsus*. Forma que trobem també en Desclot: «foren dues o tres hores passades de la nit, e los cavalls hagueren *rosa* la civada» (§ 159, *NCl* v, 75 13) Els homes «nos luren a cans qui ns *roen* e punyen», Eiximenis (*Terç*, *NCl* vi, 126). «Tota bèstia --- que *rourà* cap major d'algun arbre, que pac ---», Tort. 1344 (*BABL* xii, 57) «Si per amor serets units, / enemics no us poran noure; / si per oi serets partits, / vendran-vos los ossos *roure*: / trauran-vos fora del four / dels vostres béns temporals / rebrets hontes e grans mals, / que sol no us gosarets moure», Turmeda (*Dw Mall*, *NCl* x, 135) (si fem cas d'aquesta rima *roure* i *four* tindrien ρ), id en JRoig, 10180 (infra)

Encara en trobem una munió d'exemples c. 1400 i en tot el S. xv, sigui dient-ho físicament dels animals (1) o de l'home (2) o en sentit moral (3): «Tots fom devallats dels cavalls e ls donam a *roure* per aquell prat» (trad «equis per pascua dimissis») A el Capellà (*De Amore*, p 50), «mort és, que les rates tant *rouran* que faran caure l'arbre»; «molts cans rabiosos m'an revironat e incircuhit': cans són, molt envejosos, que no volen *roure* l'os ne l dexten *roure*», StVicentF (*Serm* II, 146.1; *Quar*, 240 35); a les ànimes damnades les bèsties infernals els «*rojén* totes les polpes entró sus en los o<s>sos» (*Tuglat*, 98.2)

«Anem tal loc cercar / hon puxam sejourar: / bé menjar e bé boure / més val que bescuyt *roure*» 'menjar bé i beure força val més que rosegat galeta' diu la gent de mar en el *Libre dels Mariners* del Canç Ag, «Qui bé n'espera / --- / gran os ha <a> *roure*, / ab garbell poa' / vol per la coa / o per la squena, / tenir morena, / anguila, viva / ---», JRoig (*Spill*, 8536) 3) «En infern, pot-hi haver verme? No, que no y porre viure, mas diu-ho per la consciència, que li *rou*», StVicentF (*Serm* I, 71 17); «si tant t'inflames, / lo seny no hi basta: tant te contrasta / la carn, y t mou, / tant fort te *rou*!», JRoig (*Spill*, 10180); «diu-se que gelosia és torçó que tostemp *rou*», I. de Villena (591, i imprès igual *RHisp* lxxii, 539, potser bé, però no s'hauria de llegir *corcò*?); «tinya, per ço qui *rou* lo drap», JMarc (*Dicc d Rims*, 85); «enviaré en la sua terra lagostes qui *rouran* les erbes e los arbres», 1451, Gui. Serra (*Gènesi*, 55 2f) I sobre el part pl *rosos*, hi ha nota en l'ed *NCl* de la *Do Pu* de Llull (72 15)

El cas és que *roure* podia resultar ambigu, i pitjor encara el seu participi *ros rosa*, això a part dels entrebancs morfològics que sempre presenten els verbs de conjugació forta (*roia* impf. tendia a tornar-se *rúia*) i en el futur I condicional, es podia confondre *rourà*, *-ria*, amb les formes corresponents del verb *raure* (fins i tot fora dels dialectes orientals on aquesta confusió era imminent: cf d'altra banda *boure/roure*, *L d Mariners*), confusió més que més inevitable per la semblança dels sign; tot això obligava, doncs, a reemplaçar-lo pel freqüentatiu *rosegat*, com s'ha fet a tot el territori de la llengua. Només en queda una curiosa su-

pervivència en alguns pobles de Ribagorça, on la conservació de les -d- intervocàliques li conferia un poc més d'aptitud de vida, però és notable que fins allà ha transcendit la confusió amb *raure* *radere*, car a Jusseu vaig sentir *râden* parlant del que fan certes bèsties: «Què menges els conills?—, a l'hivert *râden* la potina. —?— És una herba que *rosigan* a l'hivern» (1965).

Aquest freqüentatiu **ROSICARE*, no documentat antigament, hagué de formar-se ja en llatí vulgar, almenys el d'una part del territori: formació paral·lela a *MORSICARE* > *MOSSEGAR*, *QUASSICARE* > *CASCAR*, *SESSICARE* > *SOSSEGAR* (i castellà *sesgar* *SESGO*, *DECH*), *RASICARE* > *rascar* de *radere*, *MASTICARE* 15 que reemplaça *mandere* (*mastus*) etc. S'ha perpetuat també en italià, on *rosicare* ha fet sempre forta concurrència a l'it clàss. *rodere*, en el llenguatge popular i pintoresc de pertot (*chi non rìsica/non rósica* 'qui no arrisca no pisca'), i modernament és el mot dialectal, únic d'ús popular a quasi tot el país (llevat de Toscana).

En llengua d'oc, la història és paral·lela a la catalana: *roure/rozer* predomina en els trobadors i l'E. Mj. però *rosegat* (sovint escrit *rozegar*) ja es troba en obres didàctiques des de c. 1300, de Llgd. i Gc. (*Brev. d'Amor* de Beziers, *Elucidari* de l'Arieja, prosa bearnesa, Rayn. v, 101), i avui *rousegà* és la forma lld., *rousigà* la rodanesa (i el *TdF* hi afegeix un *rousicà* del Llem i un *rouigà* de Marsella, on hi ha caiguda fonètica de les -z- entre vocals). Per una de les habituals distraccions de M-Lubke, en l'article **ROSICARE* (*REW*, 7380) sortí el cat. *rosegat* disfressat de «portuguès» (en port. és *roer*), i aquesta badada en portà una altra *AlcM* que atribueix al nostre mot una etimologia **RODICARE*, amb el lamentable menyspreu de la fonètica històrica que massa sovint desacredita l'obra.¹

És evident que la variant *roegar*, encara que ja antiga, és deguda al fet trivial de la pèrdua de -s- sonora entre vocals davant de l'accent i darrere *erra* (*rema*, *roella*, *roada*, *recialla*, *rialla* etc.) és propi sobretot de Mallorca (*BDLC* vi, 304) i Men, si bé és arbitrari en canvi atribuir-lo al cat. or. (*AlcM*) on no en sé notícia enlloc; sí en part del ross, on *AMAlcover* sentia *ruogá* (*BDLC* iv, 294) i jo mateix a les Corberes, on m'ensenyaven rocs que havia *ruogát* l'erosió (Talteuill, 1960); en canvi sí que es troba en alguna zona pirinenca del cat occid: «Déu dóna nous a qui no les sap *roigar*» a la Vall d'Àneu (Pol, 29, 25), mentre que ja a la Vall Ferrera vaig sentir *rozegá* (Tor, 1932); *rosigar* hem vist a Jusseu i cosa semblant a l'Alta Ribagorça, almenys dit del bestiar que pastura: «dixa als bous que *arrosiguen* el Saldiet», o sigui que en aqueixos prats es mengin («agoten») («hasta los últimos brotes de hierba, imposibles de ser segados por la guadaña» (Benasc, Ferraz, p. 25). D'altra banda, però, hi ha la -s- conservada a Eiv. «*arusegà*. roer», PzCabr., i en el P. Val, on sovint se sent aplicat a l'erosió: «és perquè les aigües ho *rozegen*» (Benidoleig, 1962).

DERIV : Per a *pa de ros* o *de prims* (OPou, *ThPu*,